

Pałac w Dukli.

Ważna handlowo i strategicznie przełęcz Dukielska musiała być broniona przez fortyfikacje. Wznosił się więc tutaj zamek nad Jasiołką, który był w posiadaniu Kobyłańskich, Czykowskich (1503), Jordanów (1540), Zborowskich (1600), Męcińskich (1601), wreszcie Mniszców (1638).

Przy częstej zmianie właścicieli zamek prawie rozsypał się w gruzy, a na jego miejscu nowy dziedzic Franciszek Bernard Wandalin Mniszech wznosił do dziś istniejący pałac. Brat carycy Maryny musiał urządzić sobie prawdziwie pańską rezydencję. Rozpoczęte jednak roboty ukończył dopiero jego wnuk Jerzy Wandalin Mniszech marszałek w. koronny w 1709 roku.

Możni komesowie „de Magna Konczyce“ nie lada dzielnych sprowadzili architektów

i stworzyli dzieło godne pańskich rezydencji pod Paryżem lub Wiedniem, pomimo, że przeróbki późniejsze, zwłaszcza zaś z 1875 roku, znacznie zeszpeciły prostotę i majestat pierwotnego planu.

Wspaniałości zewnętrznej odpowiadał też przepych wewnętrzny, gdyż sale były zdobne w buazarye, klamki i zamki były ze złożonych bronzów, piękna kaplica, sala muzyczna i kilkadziesiąt pokojów czyniły rezydencję dukielską prawdziwie magnacką.

Za pałacem ciągnie się wspaniały park, obramowany z jednej strony biegiem Jasiołki. W rysunku parku znać dobrze system wersalskiego Le Nôtre'a, operującego basenami wód i szpalerami drzew. Taras nad Jasiołką zdobiły ciosowe wazy, armatury, do ogrodu wiodła przepysznie kuta brama żelazna, w cieniu drzew

rozrzucone były ciosowe ławy i stoły, również rzeźbami pokryte.

Obok pałacu wzniesiony był teatr, w którym wykwinne towarzystwo dukielskie grywało komedye Bohomolca i innych, a w szeregach aktorów byli np. J. W. Imć Pan Szczęsny Potocki, chorąży w. kor., i pani chorążyna, Mniszcówna z domu, panny Wodzickie, starościanki stobnickie, oraz cała wykwinna sosieta dukielskiego dworu. Wrzało tu wesołe, beztrojskie życie stanisławowskie, gdy przygotowano do wystawienia komedye, np. „Żona poczciva,

komedya w III aktach przez JWJMP. Tadeusza z Lipego na Lipsku Lipskiego, kasztelana Łęczyckiego, orderu orła białego, kawalera wojsk J. K. M. y Rzeczypospolitey Generała majora wydana. Na Theatrum Dukielskim grana“. Albo „Arlekin na Świat urażony Komedya w Pięci Aktach na Theatrum Dukielskim Grana w Dukli“.

Tak się bawiono na dworze dukielskim, który dziś posmutniał i poszarzał, a w sylwecie swej i wielkim parku, co z czasem wyłamał się z Le Nôtre'owych linii, dawną swą świetność tylko przypomina.

Al. Janowski.